

T. C. Resmi Gazete

Başbakanlık
Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğünce Yayınlanır

Kuruluşu : 7 Ekim 1920

11 Şubat 1995
CUMARTESİ

Sayı : 22199

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

Milletlerarası Andlaşmalar

Karar Sayısı : 95/6460

1/5/1992 tarihinde Alma Ata'da imzalanan ve 15/9/1994 tarihli ve 4023 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan ekli "Türkiye Cumhuriyeti ile Kazakistan Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması"nın onaylanması; Dışişleri Bakanlığı'nın 3/1/1995 tarihli ve BDTY-24 sayılı yazısı üzerine, 31/5/1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 3 üncü maddesine göre, Bakanlar Kurulu'nca 6/1/1995 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Süleyman DEMİREL
CUMHURBAŞKANI

Prof. Dr. Tansu ÇİLLER
Başbakan

M. KARAYALÇIN
Başb. Yrd. ve Dışişleri Bakanı

M. GÜLCEGÜN
Devlet Bakanı

N. KURT
Devlet Bakanı

S. SÜMER
Devlet Bakanı

M. MOĞULTAY
Adalet Bakanı

N. AYAZ
Milli Eğitim Bakanı

M. KÖSTEPEN
Ulaştırma Bakanı

M. DÖNEN
Sanayi ve Ticaret Bakanı

Ş. ULUSOY
Turizm Bakanı

N. CEVHERİ
Devlet Bakanı

B. S. DAÇE
Devlet Bakanı

A. KÖYLÜOĞLU
Devlet Bakanı

A. GÖKDEMİR
Devlet Bakanı

M. GÖLHAN
Milli Savunma Bakanı

H. ÇULHAOĞLU
Bayındırlık ve İskan Bakanı

R. ŞAHİN
Tarım ve Köyşleri Bakanı

R. ŞAHİN
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı V.

H. EKİNCİ
Orman Bakanı

Y. AKTUNA
Devlet Bakanı

Ö. ALPAGO
Devlet Bakanı

A. A. DOĞAN
Devlet Bakanı

Ş. ERDEM
Devlet Bakanı

N. MENTEŞE
İçişleri Bakanı

D. BARAN
Sağlık Bakanı

N. MATKAP
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

T. SAVAŞ
Kültür Bakanı

R. AKÇALI
Çevre Bakanı

Yürütme ve İdare Bölümü Sayfa : 1

Türkiye Cumhuriyeti
ile
Kazakistan Cumhuriyeti
Arasında
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması

Türkiye Cumhuriyeti ve Kazakistan Cumhuriyeti bundan sonra "Taraflar" olarak anılacaklardır.

Özellikle bir Taraf yatırımcılarının, diğer Tarafın ülkesinde yapacakları yatırımlarla ilgili olmak üzere aralarındaki ekonomik işbirliğini artırma arzusu ile,

Anılan yatırımların tabi olacağı uygulamalara ilişkin bir anlaşma akdinin, sermaye ve teknoloji akımı ile Tarafların ekonomik gelişmesini teşvik edeceğini kabul ederek,

İstikrarlı bir yatırım ortamı meydana getirmek ve ekonomik kaynakların en etkin biçimde kullanılmasını sağlamak üzere, yatırımların adil ve hakkaniyete uygun muameleye tabi tutulmasının gerektiği hususunda mutabık kalarak,

Yatırımların teşvik edilmesi ve karşılıklı korunması için bir anlaşma yapılması kararıyla, Aşağıdaki şekilde anlaşmaya varmışlardır:

MADDE I
Tanımlar

İşbu Anlaşmada:

1. "Yatırımcı" terimi:

a) Taraflardan herhangi birinin yürürlükteki yasalarına göre vatandaşı sayılan gerçek kişileri,

b) Taraflardan herhangi birinin yürürlükteki yasalarına uygun olarak kurulmuş ve genel idare merkezi o Tarafın ülkesinde bulunan şirketler, firmalar ya da iş ortaklıkları gibi tüzel kişileri ifade eder.

2. "Yatırım" terimi, ev sahibi Tarafın ülkesindeki yasalara ve diğer mevzuata uygun olarak, bunlarla kısıtlı olmamak koşuluyla, aşağıda belirtilen kıymetleri ifade eder:

i) Hisse senetleri, tahviller ya da şirketlere katılımın diğer şekilleri;

ii) Yeniden yatırımda kullanılan gelirler, para alacakları veya bir yatırımla ilgili, malî değeri olan ve yasalara uygun olarak edinilen diğer haklar;

iii) Taşınır ve taşınmaz mallar, aynı zamanda ipotek, haciz, rehin gibi ayni haklar ve benzeri diğer haklar;

iv) Telif hakları; patentler, lisanslar, sınai tasarımlar, teknik prosesler gibi sınai ve fikri mülkiyet hakları; aynı zamanda ticarî markalar, peştemaliye, know-how ve benzeri diğer haklar;

v) Tarafların ülkelerinde doğal kaynakların aranması, istihracı, işlenmesi ve kullanılması gibi konularda, yasalar veya yasalara uygun olarak akdedilmiş bir sözleşme uyarınca sağlanan iş imtiyazları.

3. "Gelirler" terimi, bir yatırımdan elde edilen, bunlarla kısıtlı olmamak kaydıyla, kâr, faiz ve temettüleri ifade eder.

4. "Ülke" terimi, Taraflar arasında kabul edildiği şekliyle kara sınırları, karasuları ve kıta sahanlığını kapsamak üzere, yatırıma ev sahipliği yapan Tarafın uluslararası hukuk çerçevesinde egemenlik veya yargı hakkının bulunduğu sınırlar içinde kalan ülke anlamına gelecektir.

MADDE II
Yatırımların Korunması ve Teşviki

1. Her bir Taraf, kendi ülkesindeki yatırımlara ve bunlarla ilgili faaliyetlere, herhangi bir üçüncü ülkenin yatırımcılarının yatırımlarına, benzer durumda uygulanandan daha az elverişli olmayan koşullarda, ilgili yasaları ve diğer mevzuatına uygun olarak izin verecektir.

2. Her bir Taraf, gerçekleşmiş olan yatırımlara; kendi yatırımcılarının ya da her hangi bir üçüncü ülkenin yatırımcılarının yatırımlarına, benzer durumda, uygulanandan -hangisi daha elverişli ise- daha az elverişli olmayan bir muamele uygulanmasını sağlayacaktır.

3. Tarafların ülkelerine yabancılara girmesi, kalması ve istihdam edilmesi ile ilgili yasalarına ve diğer mevzuatına uygun olarak:

a) Taraflardan her biri, kendi ülkesindeki bir yatırımın faaliyete geçmesi ile ilgili olarak önemli düzeyde sermaye veya diğer şekillerde kaynak aktarmayı taahhüt eden veya taahhüt etme aşamasında olan diğer Taraf vatandaşları veya onların istihdam ettikleri kişilerin; kuruluş, geliştirme idare ve danışmanlık maksadıyla, ülkesine girme ve ikamet etmelerine izin verecektir;

b) Her bir Taraf, kendi ülkesinde yürürlükteki yasaları ve diğer mevzuatı çerçevesinde, diğer Taraf yatırımcılarının yatırımı için kurulmuş şirketlere, kendi seçtikleri idarî ve teknik personeli, milliyetleri ne olursa olsun istihdam etme izni verecektir.

4. Bu maddenin hükümleri, Taraflardan herhangi birinin yapmış olduğu aşağıda belirtilen türdeki anlaşmalar için uygulanmayacaktır:

a) Halihazırda yapılmış ya da gelecekte yapılacak gümrük birliği, bölgesel ekonomik örgütlenme ya da benzeri nitelikte uluslararası anlaşmalar;

b) Kısmen ya da tümüyle vergilendirme ile ilgili anlaşmalar.

MADDE III

Kamulaştırma ve Tazminat

1. Kamu yararı amacıyla, ayrımcı olmayan, zamanında, yeterli ve etkin tazminat ödeyerek ve kanunî yollarla ve işbu Anlaşmanın II nci Maddesinde belirtilen genel ilkelere uygun olarak yapılan işlemler dışında Taraflardan hiç biri, kendi ülkesi sınırları içerisindeki diğer Taraf yatırımcılarının yatırımlarını, devletleştirme, kamulaştırma ve benzeri etkileri yaratan uygulamalara tabi tutmayacaktır.

2. Söz konusu tazminat, kamulaştırılacak yatırımın kamulaştırma işleminin uygulanmasından ya da bildirilmesinden hemen önceki gerçek değerine eşit olacaktır. Tazminat, gecikme olmaksızın ödenecek ve Madde IV, paragraf 2'de belirtilen şekilde serbestçe transfer edilebilir olacaktır.

3. Taraflardan birinin yatırımcılarının yatırımlarının savaş, ayaklanma, iç karışıklıklar ya da benzeri olaylar nedeniyle diğer Tarafın ülkesinde zarar veya ziyana uğraması halinde diğer Taraf, onları sözkonusu zararların karşılanması bakımından kendi yatırımcılarına ya da üçüncü bir ülke yatırımcılarına yaptığı muameleden daha az elverişli olmamak kaydıyla, hangisi daha elverişli ise o muameleye tabi tutacaktır.

MADDE IV

Ülkeye İade ve Transferler

1. Herbir Taraf, bir yatırımla ilgili tüm transferlerin kendi ülkesi içine ve dışına makul olmayan bir gecikme olmaksızın yapılmasına iyi niyetle izin verecektir. Bu transferlere aşağıdakiler dahildir:

a) Gelirler;

b) Bir yatırımın tamamının veya bir kısmının satılması veya tasfiye edilmesinden elde edilen meblağlar;

c) Madde III çerçevesinde ödenecek tazminatlar;

d) Yatırımlarla ilgili olarak alınmış kredilerin ana para ve faiz ödemeleri;

e) Bir Tarafın, diğer Tarafın ülkesindeki bir yatırımla ilgili olarak istihdam ettiği çalışma izinleri alınmış yabancı uyruklu personelin hak ettiği maaş, ücret ve diğer gelirleri;

f) Yatırım ihtilaflarından kaynaklanan ödemeler.

2. Transferler, yatırımcı ile ev sahibi Taraf arasındaki aksi kararlaştırılmadığı takdirde, yatırımın yapıldığı konvertibl para birimi üzerinden ya da herhangi bir konvertibl para birimi ile transfer tarihinde geçerli olan kambiyo kuru üzerinden yapılacaktır.

MADDE V Halefiyet

1. Taraflardan birinin bir yatırımcısının yaptığı yatırım, yasalara uygun olarak oluşturulmuş bir sistem altında ticarî olmayan risklere karşı sigorta ettirilmiş ise, sigortalayanın ilgili sigorta anlaşması şartlarından kaynaklanan halefiyet hakkı diğer Tarafça kabul edilecektir.
2. Sigortalayan, yatırımcının sahip olduğu hakların üzerinden bir hakka sahip olmayacaktır.
3. Taraflardan biri ile sigortalayan arasında çıkabilecek ihtilaflar, işbu Anlaşmanın VII nci Maddesinde belirtilen koşullara uygun olarak çözümlenecektir.

MADDE VI Derogasyon

İşbu Anlaşma, yatırımlara veya yatırımlarla ilgili faaliyetlere, benzer durumlarda, bu Anlaşmadan daha elverişli koşullar sağlayan:

- a) Tarafların yasaları ve diğer mevzuatı, idarî uygulama, prosedür veya idarî ya da yargısal kararların;
  - b) Uluslararası hukuktan doğan yükümlülüklerin;
  - c) Taraflardan birinin bir yatırım anlaşması veya bir yatırım müsaadesi kapsamında üstlendiği yükümlülüklerin;
- uygulanmasına mani olmayacaktır.

MADDE VII Taraflardan Biri ile Diğer Tarafın Yatırımcısı Arasında Çıkan İhtilafların Çözülmesi

1. Taraflardan biri ile diğer Tarafın bir yatırımcısı arasında o yatırımcının yatırımı ile ilgili olarak çıkan ihtilaflar, yatırımcı tarafından ev sahibi Tarafa ayrıntılı bir şekilde yazılı olarak bildirilecektir. Yatırımcı ile ilgili Taraf, söz konusu ihtilafları mümkün olduğunca karşılıklı iyi niyetli görüşmeler yaparak çözüme kavuşturacaktır.

2. Bu ihtilafların, yukarıda 1 inci paragrafta belirtilen yazılı bildirim tarihinden itibaren altı ay içinde çözüme kavuşturulamaması halinde, yatırımcının ihtilaf konusunu ev sahibi Tarafın usul ve yasalarına göre adlî mahkemesine götürmüş olması ve bir yıl içinde karar verilmemiş olması kaydıyla, söz konusu ihtilaf, yatırımcının kararına göre aşağıda belirtilen Uluslararası Yargı Makamlarına sunulabilir:

- a) “Devletler ve Diğer Devletlerin Vatandaşları Arasındaki Yatırım İhtilaflarının Çözülmesi Hakkında Sözleşme” uyarınca kurulmuş Uluslararası Yatırım İhtilafları Çözüm Merkezi (ICSID) (her iki Taraf da bu Sözleşmeyi imzalamış ise);
- b) Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonu (INCITRAL)’nın Hakemlik Kuralları uyarınca, bu amaçla kurulacak bir hakem mahkemesi (her iki Taraf da Birleşmiş Milletlere üye ise);
- c) Paris Uluslararası Ticaret Odası’nın Hakem Mahkemesi;

3. Tahkim Kararları, uyuşmazlığın bütün tarafları bağlayıcı ve kesin olacaktır. Taraflar, sözkonusu kararı kendi ulusal yasalarına göre yerine getirecektir.

MADDE VIII Taraflar Arasındaki İhtilafların Çözülmesi

1. Taraflar, işbu Anlaşmanın yorumlanması ve uygulanması ile ilgili olarak aralarında çıkabilecek ihtilafları iyi niyetle hareket ederek ve işbirliği içerisinde süratle ve adil şekilde çözüme kavuşturacaklardır. Bu açıdan, Taraflar söz konusu çözüme varmak için doğrudan ve anlamlı görüşmeler yapmayı kabul ederler. Eğer Taraflar aralarında bir ihtilaf çıkmasından itibaren altı ay içerisinde yukarıda belirtilen şekilde bir çözüme varamazlarsa, bu ihtilaf, taraflardan birinin isteği üzerine üç üyeden oluşan bir tahkim kuruluna sunulabilir.

2. Böyle bir isteğin alınmasından itibaren iki ay içinde, her bir Taraf birer hakem tayin edeceklerdir. Bu iki hakem, üçüncü bir ülke vatandaşı olan üçüncü bir hakemi Başkan olarak seçeceklerdir. Taraflardan birinin belirtilen sürede bir hakem tayin edememesi halinde, karşı Taraf Uluslararası Adalet Divanı Başkanından bir hakem tayin etmesini isteyebilir.

3. Eğer iki hakem, atanmalarından itibaren iki ay içinde bir Başkan seçemezlerse, bu Başkan, Taraflardan birinin isteği üzerine Uluslararası Adalet Divanı Başkanı tarafından tayin edilecektir.

4. Eğer bu iş maddenin yukarıdaki 2 nci ve 3 üncü paragraflarında belirtilen hallerde, Uluslararası Adalet Divanı Başkanının söz konusu görevi yerine getirmesinde engel bulunuyorsa, ya da Taraflardan birinin milliyetinde ise, bu atama, Başkan Yardımcısı tarafından yapılacaktır. Eğer Başkan Yardımcısının da söz konusu görevi yerine getirmesinde engel bulunuyorsa, ya da taraflardan birinin milliyetinde ise, bu atama, Uluslararası Adalet Divanının en kıdemli ve Taraflardan birinin milliyetinde olmayan bir üyesi tarafından yapılacaktır.

5. Tahkim Kurulu, Başkanın seçilmesinden itibaren üç ay içinde, işbu Anlaşmanın öteki koşullarına uygun olacak şekilde tahkim kurallarını saptayacaktır. Böyle bir saptama yapılamaz ise, tahkim kurulu, Uluslararası Adalet Divanı Başkanından kuralları saptamasını isteyecek ve genelde kabul edilmiş uluslararası tahkim usulü kuralları göz önünde bulundurulacaktır.

6. Aksi kabul edilmediği takdirde, tüm işlemler ve duruşmalar, üçüncü hakemin seçildiği tarihten itibaren sekiz ay içinde tamamlanacaktır ve tahkim kurulu, son işlem tarihinden ya da son duruşma tarihinden itibaren, hangisi sonra ise, iki ay içinde kararını verecektir. Tahkim Kurulu çoğunluk oyu ile karar verecek ve bu karar Tarafları bağlayıcı olacaktır.

7. Başkan ve diğer hakemlerin masrafları ve yargılama ile ilgili diğer masraflar, Taraflarca eşit oranda ödenecektir. Ancak, Tahkim Kurulu, re'sen Taraflardan birinin bu ücretleri daha yüksek oranda ödemesini kararlaştırabilir.

8. Eğer bir ihtilaf, Madde VII koşullarına uygun olarak bir uluslararası tahkim kuruluna götürülmüşse ve hâlâ o kurulda işlem görüyorsa, işbu madde koşulları uyarınca başka bir uluslararası tahkim kuruluna götürülmeyecektir. Bu durum, Taraflar arasında doğrudan ve anlamlı görüşmeler yapılmasını önlemeyecektir.

MADDE IX

Yürürlüğe Girme

1. İşbu Anlaşma, onay belgelerinin teati edildiği tarihte yürürlüğe girecektir. On yıl süre ile geçerli olacak ve işbu maddenin 2 nci paragrafı uyarınca sona erdirilmediği takdirde yürürlükte kalmaya devam edecektir. Yürürlüğe girdiği sırada mevcut yatırımlar ve yürürlük tarihinden sonra yapılacak ya da iktisap edilecek yatırımlar için geçerli olacaktır.

2. Taraflardan biri, söz konusu on yıllık sürenin sonunda, ya da sona erme tarihinden sonra herhangi bir zamanda geçerli olmak üzere, karşı Tarafa bir yıl önceden yazılı bir bildirim vererek işbu Anlaşmayı sona erdirebilir.

3. İşbu Anlaşma, Taraflar arasında yazılı bir Anlaşma yapılarak değiştirilebilir. Böyle bir değişiklik, bunun uygulanması için gereken tüm ulusal işlemler tamamlandıktan ve Taraflar bu tamamlamanın yapıldığını karşı Tarafa bildirdikten sonra yürürlüğe girecektir.

4. İşbu Anlaşmanın sona erdiği tarihten önce yapılan veya iktisap edilen ve işbu Anlaşmanın uygulanacağı yatırımlarla ilgili olarak, işbu Anlaşmanın tüm diğer maddelerinin koşulları, sona erme tarihinden itibaren on yıl süre ile geçerli olacaktır.

İşbu Anlaşma, Tarafların yetkili temsilcileri tarafından imzalanmıştır.

Alma Ata'da 1/5/1992 tarihinde, Türkçe, Kazakça, İngilizce ve Rusça ikişer asıl nüsha olarak düzenlenmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti
Hükümeti Adına

Kazakistan Cumhuriyeti
Hükümeti Adına

**Agreement Between
The Republic of Turkey
and
The Republic of Kazakhstan
Concerning the Reciprocal Promotion and Protection of Investments**

The Republic of Turkey and The Republic of Kazakhstan, hereinafter called the Parties.

Desiring to promote greater economic cooperation between them, particularly with respect to investment by investors of one Party in the territory of the other Party.

Recognizing that agreement upon the treatment to be accorded such investment will stimulate the flow of capital and technology and the economic developments of the Parties.

Agreeing that fair and equitable treatment of investment is desirable in order to maintain a stable framework for investment and maximum effective utilization of economic resources, and

Having resolved to conclude an agreement concerning the encouragement and reciprocal protection of investments,

Hereby agree as follows:

**ARTICLE I
Definitions**

For the purpose of this Agreement;

1. The term "investor" means:

(a) natural persons deriving their status as nationals of either Party according to its applicable law,

(b) corporations, firms or business associations incorporated or constituted under the law in force of either of the Parties and having their headquarters in the territory of that Party.

2. The term "investment", in conformity with the hosting Party's Laws and Regulations, shall include every kind of asset in particular, but not exclusively:

i) shares, stocks or any other form of participation in companies,

ii) returns reinvested, claims to money or any other rights to legitimate performance having financial value related to an investment,

iii) movable and immovable property, as well as any other rights in rem such as mortgages, liens, pledges and any other similar rights,

iv) copyrights, industrial and intellectual property rights such as patents, licenses, industrial designs, technical processes, as well as trademarks, goodwill, know-how and other similar rights,

v) business concessions conferred by law or by contract, including concessions to search for, cultivate extract or exploit natural resources on the territory of each Party as defined hereafter.

3. The term "returns" means the amounts yielded by an investment and includes in particular, though not exclusively, profit, interest, and dividends.

4. The term "territory" includes the land boundaries, maritime areas and the continental shelf delimited by mutual agreement between the parties concerned over which the Party hosting the investment has sovereign rights or jurisdiction in accordance with international law.

**ARTICLE II
Promotion and Protection of Investments**

1. Each Party shall permit in its territory investments, and activities associated therewith, on a basis no less favourable than that accorded in similar situations to investments of investors of any third country, within the framework of its laws and regulations.

2. Each Party shall accord to these investments, once established, treatment no less favourable than that accorded in similar situations to investments of its investors or to investments of investors of any third country, whichever is the most favourable.

3. Subject to the laws and regulations of the parties relating to the entry, sojourn and employment of aliens;

(a) nationals of either Party shall be permitted to enter and remain in the territory of the other Party for purposes of establishing, developing, administering or advising on the operation of an investment to which they, or an investor of the first Party that employs them, have committed or are in the process of committing a substantial amount of capital or other resources,

(b) companies which are legally constituted under the applicable laws and regulations of one Party, and which are investments of investors of other Party, shall be permitted to engage managerial and technical personnel of their choice, regardless of nationality.

4. The provisions of this Article shall have no effect in relation to following agreements entered into by either of the Parties.

(a) relating to any existing or future customs unions, regional economic organization or similar international agreements,

(b) relating wholly or mainly to taxation.

ARTICLE III

Expropriation and Compensation

1. Investments shall not be expropriated, nationalized or subject directly or indirectly, to measures of similar effect except for a public purpose, in a non-discriminatory manner, upon payment of prompt, adequate and effective compensation, and in accordance with due process of law and the general principles of treatment provided for in Article II of this Agreement.

2. Compensation shall be equivalent to the real value of the expropriated investment before the expropriatory action was taken or became known Compensation shall be paid without delay and be freely transferable as described in para. 2 Article 4.

3. Investors of either Party whose investments suffer losses in the territory of the other Party owing to war, insurrection, civil disturbance or other similar events shall be accorded by such other Party treatment not less favourable than that accorded to its own investors or the investors of and third country, whichever is the most favourable treatment, as regards any measures it adopts in relation to such losses.

ARTICLE IV

Repatriation and Transfer

1. Each Party shall permit in good faith all transfers related to an investment to be made freely and without unreasonable delay into and out of its territory, such transfers include:

(a) returns,

(b) proceeds from the sale or liquidation of all or any part of an investment.

(c) compensation pursuant to Article III.

(d) reimbursements and interest payments deriving from loans in connection with investments.

(e) salaries, wages and other remunerations received by the nationals of one Party who have obtained in the territory of the other Party the corresponding work permits relative to an investment.

(f) payments arising from an investment dispute.

2. Transfer shall be made in the convertible currency in which the investment has been made or in any convertible currency at the rate of exchange in force at the date of transfer, unless otherwise agreed by the investor and the hosting Party.

ARTICLE V Subrogation

1. If the investment of an investor of one Party is insured against non-commercial risks under a system established by law, any subrogation of the insurer which stems from the terms of the insurance agreement shall be recognized by the other Party.

2. The insurer shall not be entitled to exercise any rights other than the rights which the investor would have been entitled to exercise.

3. Disputes between a Party and an insurer shall be settled in accordance with the provisions of Article VII of this Agreement.

ARTICLE VI Derogation

~~This agreement shall not derogate from~~

(a) laws and regulations, administrative practices or procedures or administrative or adjudicatory decisions of either Party;

(b) international legal obligations, or

(c) obligations assumed by either Party, including those contained in an investment agreement or an investment authorization,

that entitle investments or associated activities to treatment more favourable than that accorded by this Agreement in like situations.

ARTICLE VII Settlement of Disputes Between One Party and Investors of the Other Party

1. Disputes between one of the Parties and one investor of the other Party, in connection with his investment, shall be notified in writing, including a detailed information, by the investor to the recipient Party of the investment. As far as possible, the investor and the concerned Party shall endeavour to settle these disputes by consultations and negotiations in good faith.

2. If these disputes cannot be settled in this way within six months following the date of the written notification mentioned in paragraph 1, the dispute can be submitted, as the investor may choose, to:

(a) the International Center for Settlement of Investment Disputes (ICSID) set up by the "Convention on Settlement of Investment Disputes Between States and Nationals of Other States", (in case both Parties become signatories of this Convention.)

(b) an ad hoc court of arbitration laid down under the Arbitration Rules of Procedure of the United Nations Commission for International Trade Law (UNCITRAL), (in case both parties are members of U.N.)

(c) the Court of Arbitration of the Paris International Chamber of Commerce, provided that, if the investor concerned has brought the dispute before the courts of justice of the Party that is a party to the dispute and a final award has not been rendered within one year.

3. The arbitration awards shall be final and binding for all parties in dispute. Each Party commits itself to execute the award according to its national law.

ARTICLE VIII Settlement of Disputes Between the Parties

1. The Parties shall seek in good faith and a spirit of cooperation a rapid and equitable solution to any dispute between them concerning the interpretation or application of this Agreement. In this regard, the Parties agree to engage in direct and meaningful negotiations to arrive at such solutions. If the Parties cannot reach an agreement within six months after the beginning of dispute between themselves through the foregoing procedure, the dispute may be submitted, upon the request of either Party, to an arbitral tribunal of three members.

2. Within two months of receipt of a request, each Party shall appoint an arbitrator. The two arbitrators shall select a third arbitrator as Chairman, who is a national of a third State. In the event either Party fails to appoint an arbitrator within the specified time, the other Party may request the President of the International Court of Justice to make the appointment.

3. If both arbitrators cannot reach an agreement about the choice of the Chairman within two months after their appointment, the Chairman shall be appointed upon the request of either Party by the President of the International Court of Justice.

4. If, in the cases specified under paragraphs (2) and (3) of this Article, the President of the International Court of Justice is prevented from carrying out the said function or if he is a national of either Party, the appointment shall be made by the Vice-President, and if the Vice-President is prevented from carrying out the said function or if he is a national of either Party, the appointment shall be made by the most senior member of the Court who is not a national of either Party.

5. The tribunal shall have three months from the date of the selection of the Chairman to agree upon rules of procedure consistent with the other provisions of this agreement. In the absence of such agreement, the tribunal shall request the President of the International Court of Justice to designate rules of procedure, taking into account generally recognized rules of international arbitral procedure.

6. Unless otherwise agreed, all submissions shall be made and all hearings shall be completed within eight months of the date of selection of the third arbitrator, and the tribunal shall render its decision within two months after the date of the final submissions or the date of the closing of the hearings, whichever is later. The arbitral tribunal shall reach its decisions, which shall be final and binding, by a majority of votes.

7. Expenses incurred by the Chairman, the other arbitrators, and other costs of the proceedings shall be paid for equally by the Parties. The tribunal may, however, at its discretion, decide that a higher proportion of the costs be paid by one of the Parties.

8. A dispute shall not be submitted to an international arbitration court under the provisions of this Article, if the same dispute has been brought before another international arbitration court under the provisions of Article VII and is still before the court. This will not impair the engagement in direct and meaningful negotiations between both Parties.

ARTICLE IX

Entering into Force

1. This Agreement shall enter into force on the date on which the exchange of instruments of ratification has been completed. It shall remain in force for a period of ten years and shall continue in force unless terminated in accordance with paragraph 2 of this Article. It shall apply to investments existing at the time of entry into force as well as to investments made or acquired thereafter.

2. Either Party may, by giving one year's written notice to the other Party, terminate this Agreement at the end of the initial ten year period or at any time thereafter.

3. This Agreement may be amended by written agreement between the Parties. Any amendment shall enter into force when each Party has notified the other that it has completed all internal requirements for entry into force of such amendment.

4. With respect to investments made or acquired prior to the date of termination of this Agreement and to which this Agreement otherwise applies, the provisions of all of the other Articles of this Agreement shall thereafter continue to be effective for a further period of ten years from such date of termination.

IN WITNESS WHEREOF, the respective plenipotentiaries have signed this Agreement.

DONE at Alma Ata on the day of 1 May 1992 in two authentic copies each in Turkish, Kazak, English and Russian.

FOR THE GOVERNMENT OF
THE REPUBLIC OF TURKEY

FOR THE GOVERNMENT OF
THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

Karar Sayısı : 95/6486

22 Aralık 1994 tarihinde Trablus'ta imzalanan ekli "Türkiye-Libya Karma Ekonomik Komisyonu 18. Dönem Protokolü"nü'nün onaylanması; Dışişleri Bakanlığı'nın 13/1/1995 tarihli ve OAA Y-222 sayılı yazısı üzerine, 31/5/1963 tarihli ve 244 sayılı Kanununun 3 üncü ve 5 inci maddelerine göre, Bakanlar Kurulu'nca 18/1/1995 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Süleyman DEMİREL
CUMHURBAŞKANI

Prof. Dr. Tansu ÇİLLER
Başbakan

M. KARAYALÇIN
Başb. Yrd. ve Dışişleri Bakanı

N. CEVHERİ
Devlet Bakanı

Y. AKTUNA
Devlet Bakanı

A. Ş. EREK
Devlet Bakanı

M. GÜLCEGÜN
Devlet Bakanı

B. S. DAÇE
Devlet Bakanı

Ö. ALPAGO
Devlet Bakanı

A. E. KIRATLIOĞLU
Devlet Bakanı

N. KURT
Devlet Bakanı

A. KÖYLÜOĞLU
Devlet Bakanı

A. A. DOĞAN
Devlet Bakanı

A. ATAÇ
Devlet Bakanı

S. SÜMER
Devlet Bakanı

A. GÖKDEMİR
Devlet Bakanı

Ş. ERDEM
Devlet Bakanı

B. ALAGÖZ
Devlet Bakanı

M. MOĞULTAY
Adalet Bakanı

M. GÖLHAN
Milli Savunma Bakanı

N. MENTEŞE
İçişleri Bakanı

İ. ATTİLA
Maliye Bakanı

N. AYAZ
Milli Eğitim Bakanı

H. ÇULHAOĞLU
Bayındırlık ve İskan Bakanı

D. BARAN
Sağlık Bakanı

M. KÖSTEPEN
Ulaştırma Bakanı

İ. ATTİLA
Tarım ve Köy İşleri Bakanı V.

N. MATKAP
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

H. ÇULHAOĞLU
Sanayi ve Ticaret Bakanı V.

Ş. ERDEM
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı V.

T. SAVAŞ
Kültür Bakanı

Ş. ULUSOY
Turizm Bakanı

H. EKİNCİ
Orman Bakanı

R. AKÇALI
Çevre Bakanı

Türkiye - Libya
Karma Ekonomik Komisyonu
18. Dönem Protokolü
(Trablus, 18-22 Aralık 1994)

Türkiye Cumhuriyeti ile Libya Arap Halk Sosyalist Büyük Cemahiriyesi arasındaki tarihi ilişkilerden kaynaklanan dostluk ve kardeşlik duyguları çerçevesinde, ticari, ekonomik, bilimsel ve teknik alanlarda mevcut işbirliğini geliştirmek amacıyla Türkiye-Libya Karma Ekonomik Komisyonu 18. Dönem Toplantısı 19-22 Aralık 1994 tarihleri arasında Trablus'ta yapılmıştır.

Türk Heyetine Sanayi ve Ticaret Bakanı Sayın Mehmet Dönen, Libya Heyetine Eğitim ve Bilimsel Araştırma Genel Halk Komitesi Sekreteri Sayın Matug Muhammed Matug başkanlık etmiştir.

Türk ve Libya Heyeti listeleri Ek:1 ve Ek:2'de yer almaktadır.

Türk Heyeti Başkanı ve Sanayi ve Ticaret Bakanı Sayın Mehmet Dönen, Libya'da bulunduğu süre zarfında Libya Arap Halk Sosyalist Cemahiriyesi 1 Eylül Devrimi Lideri Muammer Kaddafi tarafından kabul edilmiş, Dış İlişkiler ve Uluslararası İşbirliği Genel Halk Komitesi Sekreteri Omar Mustafa Al Muntasır, Sanayi Genel Halk Komitesi Sekreteri Pathi Ben Shatwan, Ekonomi Ticaret Genel Halk Komitesi Sekreteri Al Taher Al Jehimi, Merkez Bankası Başkanı Dr. Abdelhafız Al Zlitni'yi ziyaret etmiş ve görüşmelerde bulunmuştur.

Toplantılar aşağıda sıralanan alt komitelerce sürdürülmüştür.

1. Ekonomik ve Ticari İlişkiler ve Ortak Şirketler Komitesi
2. Bankacılık ve Müteahhitlik Hizmetleri Komitesi
3. Bilimsel ve Teknik İşbirliği Komitesi

Her düzeydeki müzakereler, iki ülke arasındaki tarihi ilişkileri yansıtan karşılıklı anlayış, iyiniyet ve tam bir işbirliği havası içinde sürdürülmüş olup, Karma Ekonomik Komisyon görüşmeleri sonuçları aşağıda özetlenmiştir.

I.EKONOMİK VE TİCARİ İLİŞKİLER VE ORTAK ŞİRKETLER

1.Ticari İlişkiler:

Taraflar, iki ülke arasındaki ticaret hacminin karşılıklı olarak, ülkelerimizin sahip olduğu potansiyeli yansıtacak biçimde geliştirilmesinin önemini vurgulamışlar ve bu amaca ulaşmak için aşağıdaki hususlarda mutabakata varmışlardır.

- İki ülke arasında ticaret hacminin artırılması ve geliştirilmesi amacı ile iki ülke firmaları ve kuruluşları arasındaki temas ve ziyaretlerin yoğunlaştırılması.

- Her iki ülkede düzenlenen uluslararası fuarlara firmaların iştirakinin teşviki ve iki ülke ürünlerinin tanıtılması amacı ile özel ihtisas fuarları düzenlenmesi.

- İki ülke ticaret ve sanayi odaları arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesini teminen karşılıklı işadamları ziyaretlerinin gerçekleştirilmesi.

- Türkiye İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi (İGEME) ile Libya İhracatı Geliştirme Meclisi arasında ilişkilerin tesis edilmesi ve iki ülke arasındaki ticari ilişkilerin geliştirilmesi için karşılıklı bilgi teatisi ve ziyaretlerin özendirilmesi.

2.Ham Petrol :

Taraflar, 1994 yılı Hampetrol Alım Anlaşmasının gerçekleştirilmesindeki işbirliğinden dolayı memnuniyetlerini belirtmişlerdir. Ayrıca, TÜPRAŞ ve Libya Milli Petrol Şirketi (NOC) 1995 yılı Hampetrol Alım Anlaşmasının şartlarında karşılıklı mutabakata varmışlardır.

3. Bankacılık:

Taraflar, Türkiye'den Libya'ya yapılacak ihracatın teşviki için Türk Eximbank'ın Libya Arap Dış Bankası lehine, miktarı her iki bankanın muvafakıyla daha sonra arttırılabilecek olan 50 Milyon ABD Doları tutarında garanti / sigorta veya kredi niteliğinde döner (revolving) bir ödeme kolaylığı tanınması konusunda, ilgili Bankaların yetkililerinin en geç 1995 yılı Ocak ayı içerisinde biraraya gelerek, konunun teknik ayrıntularını görüşmesi hususunu kararlaştırmışlardır.

4.Ortak Şirketler :

Taraflar, iki ülke arasındaki Ortak Şirketlerin mevcudiyetinin önemini vurgulayarak, Ortak Şirketlerin kuruluş amaçlarına uygun faaliyetlerde bulunmalarını teminen, şirket ortaklarının 1995 yılının ilk yarısında Ortak Şirketlerin gelecekteki durumlarına ilişkin birer rapor hazırlamaları hususunda anlaşmışlardır.

5.Sınai İşbirliği :

Taraflar, başta aşağıda belirtilen konularda olmak üzere, iki ülke arasında sanayi alanında işbirliği yapmayı kararlaştırmışlardır.

- Libya'daki sanayi tesislerin Türk teknik personel ve teknolojisi ile desteklenmesi,
- Libya'lı personele eğitim imkanı sağlanması,
- Libya'daki sanayi tesislerinin makina, hammadde ve yedek parça ihtiyaçlarının Türkiye'den temini

Taraflar, bu alandaki işbirliği imkanlarını araştırmak üzere iki ülke yetkililerinin en kısa sürede biraraya gelmeleri hususunda mutabık kalmışlardır.

6. Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması:

Taraflar, iki ülke arasında Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması'nın biran evvel imzalanmasının gereğini vurgulayarak, Türk tarafınca daha önce verilmiş olan